

Апотекарска пракса

ISSN 1451-1827

ГЛАСНИК ФАРМАЦЕУТСКЕ КОМОРЕ

94

МАРТ 2012

ОДЛУКЕ СКУПШТИНЕ ФКС
ПОСТУПАК ЛИЦЕНЦИРАЊА У ЕУ
ЕПСА - ГОДИШЊИ ПРИЈЕМ 2012

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ФАРМАЦЕУТСКА КОМОРА

The Pharmaceutical Chamber of Serbia

Фармацеутска комора Србије

---

www.farmkom.rs

pharmkom@verat.net

Дечанска 8А,

011/3243-144

011/3246-795

ФКС Огранак Београд

Дечанска 8А

011/3243-144

ogranakbeograd@farmkom.rs

ФКС Огранак Крагујевац

Црвеног крста 7, локал 23

034/639-1200

ogranakkragujevac@farmkom.rs

ФКС Огранак Војводина

Хајдук Вељкова 11 (Мастер центар

Новосадског сајма, локал А 104/И спрат)

021/661-8833

ogranakvojvodina@farmkom.rs

ФКС Огранак Ниш са КиМ

Првомајска 24А

018/295-565

ogranaknis@farmkom.rs

Реч уреднице

Скупштина ФКС одржала је своју прву редовну седницу у 2012. години и донела одлуке о раду Коморе.

Почетком године су, на иницијативу Коморе, одржани састанци чланства Коморе и надлежних инспекцијских служби. Обједињена питања прослеђена су министарствима од којих се очекују званични одговори.

Почетком марта започео је пројекат Осма звезда фармације Србије који представља подршку савременом концепту фармацијске професије који је 2000. године дефинисан од стране Светске здравствене организације и Међународне фармацијске федерације. Носилац пројекта је Фармацијски факултет Београд – Катедра за фармакокинетику и клиничку фармацију.

Министарство здравља РС започело је поступак измена и допуна правилника о лиценцирању и континуираној едукацији. У прилог томе, у овом броју можете прочитати информације о поступку издавања и обнављања лиценце у неким земљама ЕУ.

Апотекарска пракса

Гласник Фармацијске коморе

СIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

ISSN 1451-1827 = Апотекарска пракса
COBISS.SR – ID 94777858

4 Скупштина ФКС

Извештај о раду ЗСС 6

7 Програм рада ФКС - 2012.

Састанци са инспекцијским службама 10

12 Пројекат:
Осма звезда фармације Србије

Поступак издавања и обнављања лиценце у ЕУ 14

18 Развој компетенција фармације -
Апотека Суботица

ЕПСА - Годишњи пријем 2012 20

22 Студенти фармације из Ниша

Удружење ФНП 24

25 Календар догађаја 2012.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ФАРМАЦЕУТСКА КОМОРА
The Pharmaceutical Chamber of Serbia

Главна и одговорна уредница:

Драгана Рајковић

Стручни сарадници:

Снежана Зељковић, Јованка Франета,

Јасна Ристић, Тања Арсић

Технички уредник: Небојша Ускоковић

Прелом: Душан Живковић

Штампарија: Матија д.о.о., Устаничка 204а

Тираж: 4.720 примерака

Издаје: Фармацијска комора Србије,

Дечанска 8а, 11000 Београд, Србија

тел./факс: +381 11 32 43 144, 32 46 795,

e-mail: pharmkom@verat.net, www.farmkom.rs

пословни рачун: 325-9500900015066-04

ПРВА РЕДОВНА СЕДНИЦА СКУПШТИНЕ ФКС

Скупштина ФКС, као највиши орган Коморе, одржала је своју прву редовну седницу 22. марта 2012. године. На предлог Управног одбора ФКС, а након расправе по тачкама дневног реда, Скупштина ФКС донела је следеће одлуке и закључке:

УСВАЈА СЕ

- Записник са редовне седнице Скупштине Фармацеутске коморе Србије одржане на дан 10.03.2011. године са усвојеним изменама и допунама.
- Извештај о раду Фармацеутске коморе Србије за 2011. годину.
- Извештај о Финансијском пословању са Годишњим рачуном Фармацеутске коморе Србије за 2011. годину
- Финансијски план Фармацеутске коморе Србије за 2012. годину.

ДОНОСИ СЕ

ПРОГРАМ РАДА ФАРМАЦЕУТСКЕ КОМОРЕ СРБИЈЕ ЗА 2012. ГОДИНУ

(објављен на страни 7)

ОДЛУКА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ОДЛУКЕ О УТВРЂИВАЊУ ИЗНОСА НАДОКНАДА ЗА УПИС У ИМЕНИК, ЗА ИЗДАВАЊЕ И ОБНАВЉАЊЕ ЛИЦЕНЦЕ, ЗА ИЗДАВАЊЕ ИЗВОДА ИЗ ИМЕНИКА, УВЕРЕЊА И ПОТВРДА ИЗ ЕВИДЕНЦИЈА ФАРМАЦЕУТСКЕ КОМОРЕ СРБИЈЕ

1. У Одлуци о утврђивању износа надокнада за упис у именик, за издавање и обнављање лиценце, за издавање извода из именика, уверења и потврда из евиденција Фармацеутске коморе Србије Сл.гласник Републике Србије бр. 27/2011 у тачки IV број „2011“ замењује се бројем „2012“, а после речи „фармацеута“, текст „у случају покретања поступка стечаја и ликвидације над установом односно приватном праксом, престанка радног односа на одређено време и престанка радног односа у статусу технолошког вишка“, брише се.
2. По добијању сагласности Министарства надлежног за послове здравља, ова одлука објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије“ и ступа на снагу осмог дана од дана објављивања.

ОДЛУКА О ВИСИНИ ЧЛАНАРИНЕ ЗА ЧЛАНОВЕ ФАРМАЦЕУТСКЕ КОМОРЕ СРБИЈЕ ЗА 2012. ГОДИНУ

1. Чланарина за 2012. годину износи 4.500 динара.
2. Ослобађају се плаћања чланарине за 2012.г дипломирани фармацеути приправници.

3. Чланарину утврђену овом Одлуком, чланови Коморе уплаћују на т.р. Коморе број 325-9500900015066-04 у року од 90 дана.
4. Чланарина се Комори може измирити једнократном уплатом или уплатом у три једнаке месечне рате у року одређеном овом одлуком.
5. Чланарина утврђена овом одлуком примењује се и на добровољне чланове Коморе.
6. По добијању сагласности Министарства надлежног за послове здравља, ова одлука објављује се у "Службеном гласнику Републике Србије" и ступа на снагу осмог дана од дана објављивања.

ОДЛУКА О СПРОВОЂЕЊУ КОНТИНУИРАНЕ ЕДУКАЦИЈЕ ЗА ЗДРАВСТВЕНЕ РАДНИКЕ И ЗДРАВСТВЕНЕ САРАДНИКЕ

1. Овом одлуком уређује се спровођење континуиране едукације од стране Фармацеутске коморе Србије (у даљем тексту: Комора) у 2012.г накнада трошкова континуиране едукације, као и друга питања од значаја за спровођење континуиране едукације за здравствене раднике и здравствене сараднике. Сагласно позитивним прописима здравствени радник и здравствени сарадник може се стручно усавршавати кроз различите врсте континуиране едукације, и то: учешћем на конгресима, симпозијумима и другим облицима стручних састанака, учешћем на курсевима, семинарима, путем студијских боравака, објављивањем чланака у стручним и научним часописима, публикацијама, решавањем тестова у писменој или електронској форми ("on-line" едукација).
2. Комора ће по извршеној акредитацији програма континуиране едукације од стране Здравственог савета Србије, континуирану едукацију спроводити путем решавања тестова у писменој или електронској форми ("on-line" едукација) путем своје „виртуелне школе образовања“.
3. Цена континуиране едукације за здравствене раднике и здравствене сараднике који нису чланови Коморе утврђује се:

за здравствене раднике са средњом и вишом стручном спремом (здравствене техничаре):

- Пакет образовања – 2 бода за учеснике: 400 динара
- Пакет образовања – 4 бода за учеснике: 800 динара
- Пакет образовања – 6 бодова за учеснике: 1200 динара
- Пакет образовања – 8 бодова за учеснике: 1600 динара.
- Пакет образовања – 10 бодова за учеснике: 2000 динара

за здравствене радике са високом стручном спремом (лекаре, стоматологе, биохемичаре):

- Пакет образовања – 2 бода за учеснике: 800 динара
- Пакет образовања – 4 бода за учеснике: 1600 динара
- Пакет образовања – 6 бодова за учеснике: 2400 динара
- Пакет образовања – 8 бодова за учеснике: 3200 динара
- Пакет образовања – 10 бодова за учеснике: 4000 динара

4. Здравствени радник и здравствени сарадник који се пријавио Комори за едукацију, дужан је да најраније 3 (три) дана пре почетка обављања едукације изврши уплату надокнаде на текући рачун Коморе бр.325-9500900015066-04 сагласно тачки 3. ове одлуке и о томе достави доказ Комори, у противном неће му се дозволити спровођење едукације и Комора му неће издати потврду којим се потврђује учествовање на акредитованом програму континуиране едукације.
5. Ради издавања потврде којом се потврђује учествовање на акредитованом програму континуиране едукације здравствени радник и здравствени сарадник дужан је да Комори достави податке прописане законом и прописима донетим за спровођење закона.
6. Чланови Коморе – дипл.фармацеути, ослобађају се плаћања надокнаде на име континуиране едукације под условом да су измирили све обавезе на име уплате чланарине рачунајући од 2009. године. Уколико је члану Коморе дозвољено учешће у поступку едукације, а исти има сагласно евиденцији Коморе неизмирене обавезе на име чланарине, Комора му неће издати потврду којом се потврђује учествовање на акредитованом програму континуиране едукације и сматраће се као и да није похађао програм едукације.
7. Ова одлука ступа на снагу даном доношења.

ОДЛУКА О ИЗБОРУ ЧЛАНА ОДБОРА ОГРАНКА КОМОРЕ БЕОГРАД СА СЕДИШТЕМ У БЕОГРАДУ

1. **УТВРЂУЈЕ** се престанак мандат у Скупштини Фармацеутске коморе Србије Љубици Ковачевић, дипл.фарм. из Београда због смрти.

2. БИРА СЕ за члана Одбора Огранка Београд са седиштем у Београду Слађана Топалов, дипл.фарм. из Београда запослена код Апотеке „Београд“, Београд.

ОДЛУКА О РАЗРЕШЕЊУ ПРЕДСЕДНИКА УПРАВНОГ ОДБОРА ФАРМАЦЕУТСКЕ КОМОРЕ СРБИЈЕ

1. РАЗРЕШАВА СЕ дужности председника Управног одбора Фармацеутске коморе Србије Милена Пантелић, дипл.фарм. из Београда на лични захтев-подношењем оставке.

ОДЛУКА О РАЗРЕШЕЊУ ЗАМЕНИКА ПРЕДСЕДНИКА УПРАВНОГ ОДБОРА ФАРМАЦЕУТСКЕ КОМОРЕ СРБИЈЕ

1. РАЗРЕШАВА СЕ дужности заменика председника Управног одбора Фармацеутске коморе Србије Сања Јовић, дипл.фарм.спец. из Београда због избора на функцију председника Управног одбора.

ОДЛУКА О ИЗБОРУ ПРЕДСЕДНИКА УПРАВНОГ ОДБОРА ФАРМАЦЕУТСКЕ КОМОРЕ СРБИЈЕ

1. БИРА СЕ на дужност председника Управног одбора Фармацеутске коморе Србије Сања Јовић, дипл. фарм.спец. из Београда.

ОДЛУКА О ИЗБОРУ ЗАМЕНИКА ПРЕДСЕДНИКА УПРАВНОГ ОДБОРА ФАРМАЦЕУТСКЕ КОМОРЕ СРБИЈЕ

1. БИРА СЕ на дужност заменика председника Управног одбора Фармацеутске коморе Србије Стеван Шукљевић, дипл.фарм.спец. из Пожаревца.

Извештај о раду Здравственог савета Србије у 2011. години

*Гордана Симић,
представник Коморе у ЗСС*

Здравствени савет Србије (ЗСС) је у току 2011. године одржао четири седнице, и то: 3.марта,16. јуна, 28.септембра и 15.децембра. На свакој одржаној седници једна од тачака дневног реда је била континуирана едукација.

КОНТИНУИРАНА ЕДУКАЦИЈА

Нови Правилник о ближим условима за спровођење континуиране едукације за здравствене раднике и здравствене сараднике објављен је 18.01.2011.године у Сл. Гласнику РС, бр. 2/2011, а ступио на снагу 26.01.2011. године, па су акредитације у 2011. години спровођене сходно новом Правилнику. Табеле са акредитованим програмима надлежних Комора (збирне табеле), као и табеле програма по разматраним приговорима свих рокова објављиване су на сајту ЗСС. Формирано је Посебно радно тело ЗСС за праћење квалитета извођења акредитованих програма КЕ. Ради ефикаснијег рада формиране су радне групе при Коморама, које осим представника ЗСС чине и делегати надлежних Комора.

ПОЛАГАЊЕ СТРУЧНОГ ИСПИТА

ЗСС је после дискусије о уписној политици на факултете и школе медицинске струке покренуо иницијативу о измени полагања стручног испита. Стручни испит је одавно усвојена форма последипломске провере знања пре почетка обављања самосталног рада у струци. Предложено је да се постојећи систем полагања усменим путем замени тестом. Овако добијени резултати били би објективни, мерљиви, односно упоредиви и користили би за системску анализу нивоа показаног знања, и као критеријум за оцену квалитета школе и факултета који су кандидати завршили. Кандидат на тесту мора да има минимум 51 % тачних одговора. Упоредо са формирањем банке питања требало би припремити и приручник за припремање стручног испита (уџбеник, литературу...)

ТЕКУЋЕ АКТИВНОСТИ И БУДУЋИ ЗАДАЦИ ЗСС

- Предлог измена Закона о здравственој заштити
- Предлог измене Правилника о ближим условима за спровођење континуиране едукације за здравствене раднике и здравствене сараднике.
- Природни прираштај у Србији и задаци здравственог система.
- Финансирање здравственог система.

Програм рада Фармацеутске коморе Србије за 2012. годину

ЦИЉЕВИ ФАРМАЦЕУТСКЕ КОМОРЕ СРБИЈЕ И ПЛАНИРАНЕ АКТИВНОСТИ ЗА ПОСТИЗАЊЕ ПОСТАВЉЕНИХ ЦИЉЕВА:

ДАЉЕ УНАПРЕЂЕЊЕ ИНФОРМИСАНОСТИ ЧЛАНСТВА, СВРШЕНИХ СТУДЕНАТА ФАРМАЦИЈЕ И ОПШТЕ ЈАВНОСТИ О РАДУ КОМОРЕ

ПЛАНИРАНЕ АКТИВНОСТИ:

Одржавање састанака

Одржана су 4 састанка (по 1 на сваком огранку Коморе) на којима су чланови Коморе имали прилику да се упознају са делокругом рада и надлежностима здравствене и тржишне инспекције.

Планира се одржавање још 4 састанка који за циљ имају упознавање чланства са тренутном ситуацијом у државном и приватном сектору (број апотека, број фармацеута, старосна структура, испуњење услова за обављање здравствене делатности и др.), активностима на сређивању базе података и предлозима за решавање евидентираних проблема кроз заједничке акције.

Сајт

Активно ажурирање садржаја сајта и објављивање свих важних догађаја, како би чланови Коморе у потпуности могли да прате рад Коморе и да се информишу о новинама важним за њихов свакодневни рад.

Потребна је додатна активност на:

- Убацивању нових садржаја
- Преводу основних садржаја сајта на енглески језик

Активности преко огранака

У циљу што боље информисаности на нивоу огранака Коморе, секретари огранка имаће и даље важну улогу у:

- Информисању редовних чланова о свим новинама које су важне за упис у Именик Коморе, поступак добијања и обнављања лиценце, измене законске регулативе, одржавања програма КЕ и сл.
- Информисању и техничкој подршци организаторима програма КЕ.
- Информисању и подршци дипломираних фармацеута – приправника, на почетку и у току приправничког стажа.

Апотекарска пракса

- Динамика излажења часописа – 4 пута годишње (1 квартално).

Информисање дипломираних фармацеута - приправника

- Наставак активности које су спровођене у 2011. години које су се показале као добар начин да се младе колеге вежу за Комору, и доживе је као институцију која ће пре свега бити њихов партнер и сарадник у току професионалног рада.

Иступања у јавности

- Активно учешће на свим дешавањима (јавне трибине, огругли столови, конференције, стручни скупови, итд.), на којима се разматрају питања од значаја за функционисање и развој фармацеутске здравствене делатности у оквиру здравственог система Србије.

ИЗМЕНА И ДОПУНА ЗАКОНСКЕ РЕГУЛАТИВЕ

ПЛАНИРАНЕ АКТИВНОСТИ:

1. Активан рад на предлозима за измену и допуну важеће законске регулативе, и то:
  - Закон о здравственој заштити,
  - Правилник о ближим условима за обављање здравствене делатности у здравственим установама и другим облицима здравствене службе
  - Правилник о ближим условима за спровођење континуиране едукације за здравствене раднике и здравствене сараднике
  - Правилник о ближим условима за издавање, обнављање и одузимање лиценце члановима комора здравствених радника
2. Доношење и имплементација ДАП као основа за обезбеђење квалитетне услуге. Стандардизована фармацеутска услуга, као и униформисани процеси рада доприносе повећању квалитета услуге коју је фармацеут у обавези да пружи као здравствени радник.
3. Израда акта, обавезујућег за све апотеке, који се односи на козметичка и друга средства за заштиту здравља којима апотеке могу снабдевати грађане.
4. Формирање Радне групе за израду предлога Закона о апотекарској делатности.
5. Након измена и допуна постојеће законске и подзаконске регулативе која се односи на управљање фармацеутским отпадом, очекује се наставак рада радне групе и израда публикације „Водич за фармацеутски отпад“, након чега би се приступило његовој имплементацији.
6. Иницијатива за израду новог Правилника о начину прописивања и издавања лекова.
7. Доношење акта којим би се уредио начин коришћења средстава из Фонда узајамне помоћи чланова Коморе у смислу члана 34. Закона о коморама здравствених раника
8. Покретање иницијативе за измену одлуке о формирању цена лекова који се употребљавају у хуманој медицини, чији је режим издавања на лекарски рецепт. Циљ ове иницијативе је да се утврди одређена или најнижа цена лека.

ПОШТОВАЊЕ ЗАКОНА И СВИХ ПРИНЦИПА ЕТИЧКОГ КОДЕКСА

ПЛАНИРАНЕ АКТИВНОСТИ:

- Очекују се активност свих органа Коморе, а посебно Етичког одбора и судова части I и II степена како би се санкционисало свако понашање које је у супротности са законом и принципима Етичког кодекса фармацеута Србије.

СИГУРНО УПРАВЉАЊЕ ФАРМАЦЕУТСКИМ ОТПАДОМ НА СВИМ НИВОИМА ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ (ПРИМАРНОМ, СЕКУНДАРНОМ И ТЕРЦИЈАРНОМ)

ПЛАНИРАНЕ АКТИВНОСТИ:

- Након израде публикације „Водич за фармацеутски отпад“, Комора би у сарадњи са Националном асоцијацијом студената фармације Србије (НАПСЕР) а под покровитељством надлежних министарстава и локалне самоуправе, организовала акцију прикупљања фармацеутског отпада од грађана.

УСЛОВИ ПОД КОЈИМА СЕ ОТВАРАЈУ И РАДЕ АПОТЕКЕ У ОКВИРУ ДВА СЕКТОРА КОЈА ПОСТОЈЕ У СРБИЈИ

ПЛАНИРАНЕ АКТИВНОСТИ:

- Покретање иницијативе за решавање проблема који се односи на услове под којима апотеке раде у оквиру два сектора, која постоје у Србији. За решавање овог проблема неопходно је укључивање државе, Министарства здравља, професионалних организација и удружења (Комора, СФУС и др.) и здравствених професионалаца. Сматрам да без партнерског односа свих наведених субјеката нема успеха.

ФОРМИРАЊЕ БАЗЕ ПОДАТАКА АПОТЕКА КАО ОРГАНИЗАЦИОНИХ ЈЕДИНИЦА

ПЛАНИРАНЕ АКТИВНОСТИ:

- Формирање електронске базе апотека и даље представља један од приоритетних послова Коморе. Највећи део активности биће поверен огранцима коморе, како би се постепено, радом на терену, прикупили потребни подаци.
- Биће настављена сарадња са РФЗО и Агенцијом за привредне регистре.

ОМОГУЋИТИ ЧЛАНОВИМА ПРАЋЕЊЕ ОДРЕЂЕНИХ ПРОГРАМА КОНТИНУИРАНЕ ЕДУКАЦИЈЕ И ЛАКШЕ ИСПУЊАВАЊЕ УСЛОВА ЗА ОБНОВУ ЛИЦЕНЦЕ

ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ КОМОРЕ:

- Комора ће учествовати у истраживачко развојном пројекту „Осма звезда фармацеута Србије“ чији је носилац Фармацеутски факултет у Београду;

Циљеви пројекта су:

- Процена фармацеутске здравствене заштите у Србији
- Развој нових здравствених услуга фармацеута у болничком и јавном сектору
- Развој нових знања и вештина фармацеута до 2020. године
- Повећање укупног учешћа фармацеута у болничким и јавним апотекама у ефикасним здравственим тимовима који су фокусирани на добробит пацијената
- Увођење фармацеутске здравствене услуге као мерљив параметар у свим нивоима здравствене заштите

У пројекту ће учествовати 135 фармацеута из 69 апотека

- У току 2012. године Комора ће активно сарађивати са званичним институцијама система, као и владиним и невладиним организацијама, коморама здравствених радника на даљој имплементацији зацртане политике развоја здравствене заштите у Србији за период 2010. – 2015. година.
- Планира се да ће рад на решавању проблематике у вези уписа у Именик Коморе као јавних евиденција које Комора води, као и све друго сагласно одредбама Закона и општим актима Коморе, остати у приближно истом обиму.
- Комора планира да и у току 2012. године континуирано пружа стручну и техничку помоћ свим организаторима програма КЕ, а чланству дневно праћење евиденције у вези бодова преко електронског картона КЕ.
- Обележавање јубилеја – 15 година Фармацеутске коморе Србије
- Комора ће радити на даљем јачању и развијању сарадње са Коморама у региону.

ИНИЦИЈАТИВА КОМОРЕ: ОДРЖАНИ САСТАНЦИ СА ИНСПЕКЦИЈСКИМ СЛУЖБАМА

Драгана Јовановић, ФКС

Фармацеутска комора Србије је почетком године одржала састанке са својим чланством у Крагујевцу, Нишу, Новом Саду и Београду, на које су позвани да активно учествују и представници инспекцијских служби Министарства здравља и Министарства пољопривреде, шумарства, водопривреде, и трговине. Чланови Фармацеутске коморе су имали прилику да се упознају са делокругом рада ових инспекција, условима, правима и обавезама које апотеке морају испуњавати приликом обављања регистроване делатности у делу примене Закона о здравственој заштити, Закона о оглашавању, Закона о трговини и Закона о заштити потрошача.

На састанцима је заузет став да се питања проследи надлежним министарствима и да се од њих затражи званично тумачење.

Инспекцијским службама Министарства здравља РС упућена су следећа питања:

Обзиром да се веома често у пракси дешава да пацијенти долазе у апотеку, у намери да купе лек чије је режим издавања уз лекарски рецепт, са извештајем лекара специјалисте, отпусном листом из болнице или са обичним листом хартије који је оверен факсимилом лекара, стоматолога или ветеринара, и на коме је исписана терапија (у пракси не постоји образац приватног рецепта, или и ако постоји не користи се), колеге фармацеути су у дилеми како да поступе, да ли да врате пацијента и оставе га без терапије за време викенда, или да на основу те документације издају лекове.

1 На основу које све документације се може издати лек чији је режим издавања уз лекарски рецепт?

2 Да ли постоји рок до када се може издати лек, који не иде на терет средстава РФЗО, у односу на датум прописивања рецепата (на којима није назначено „поп repetatur“), извештаја лекара специјалисте, отпусне листе из болнице или овереног листа хартије од стране лекара, стоматолога или ветеринара?

3 Какву врсту евиденције треба водити у апотеци у овим случајевима под **1. и 2.?**

4 Да ли фармацеут сме/мора да задржи образац рецепта, извештај, отпусну листу, оверени лист хартије, или је довољно да узме податке, а документ врати са овером на полеђини да је лек издат (датум, место, количина)?

5 Како издавати седативе и антидепресиве у приватним апотекама? Да ли том приликом мора да се задржи рецепт? Да ли се седативи и антидепресиви могу издавати на извештај лекара специјалисте? Колико сме бити стар рецепт /извештај?

6 Да ли је довољно да се евиденција издатих лекова, (књига приватних рецепата) води у електронској форми?

7 Које све евиденције/књиге аптека мора да води сагласно одредбама Закона о здравственој заштити и Закона о лековима и медицинским средствима и другим позитивним прописима?

8 Да ли је фармацеут у обавези да на захтев пацијента/корисника услуге, стави на увид атест за одређени лек или сагласност за исправност производа, ако је у питању дијететски суплемент?

9 Да ли у апотеци сме да се врши промет лекова који су у Регистру лекова означени са (З) - лекови који могу да се употребљавају у здравственој установи, као и (СЗ) - лекови који могу да се употребљавају само у стационарној здравственој установи?

10 Да ли аптека може и ако може, под којим условима, да врши промет одевних предмета, обуће, школског прибора, играчака, накита и слично?

11 Да ли се у апотеци може у циљу промоције здравља и превенције болести, обављати делатност мерења крвног притиска, телесне тежине и висине, и контрола нивоа шећера у крви помоћу самомерача?

12 Да ли се у офисини смеју налазити самомерачи који су на располагању пацијентима за контролу телесне тежине, висине, или крвног притиска и које они сами користе?

13 Да ли је дозвољено да представници фармацеутских или других кућа, чији се производи иначе налазе у промету у апотеци, под одређеним условима, врше промоцију својих производа у једном делу офисине?

14 Да ли апотека, сагласно Закону о здравственој заштити и актима донетим на основу њега и Закону о лековима и медицинским средствима сме да истиче како унутар, тако у излогу и испред апотеке разне видове оглашавања општој јавности ради подстицања продаје и потрошње, типа: на лекове и робу купљене преко износа од 2.000 динара одобравамо попуст од 5%, а преко 5.000 динара 10%; акција 10-20% на све производе; стални попуст 20%; пензионерима попуст средом и петком?

15 Апотеке које се налазе у оквиру већ постојеће дрогерије, или у тржним центрима: Како је код њих дефинисана квадратура офисине, материјалке, гардеробе и санитарног чвора? Да ли оне морају да имају прописану квадратуру која се не преклапа са простором дрогерије или је код њих то све заједно? Да ли апотеке у тржним центрима, морају да имају свој тоалет са предпростором? Односно, имајући у виду одредбе Правилника о ближим условима за обављање здравствене делатности у здравственим установама и другим облицима здравствене службе да ли је дозвољено да апотека може у погледу простора да има издвојене целине – пример: офисина је у једној згради, материјалка и мокри чвор у другој згради или да користи ове просторије од другог правног лица у истој згради?

16 Да ли фармацеутски техничар, под било којим условима у апотеци сме самостално да обавља делатност без присуства фармацеута? Која је одговорност фармацеута који је омогућио техничару да ради сам у апотеци?

17 Какве су законске обавезе за особље апотеке, везано за санитарни преглед, ако се у апотеци не израђују магистрални препарати и не ради се са отвореним животним намирницама?

Министарству пољопривреде, шумарства, водопривреде и трговине као надлежном министарству за област трговине су упућена следећа питања:

1 Које су обавезе апотеке у погледу истицања цена на лековима и осталим артиклима, сагласно одредбама Закона о трговини, Закона о оглашавању и Закона о заштити потрошача? Да ли цена лека, ОТЦ препарата и друге робе мора да буде назначена на свакој кутијици, без обзира да ли је она на полици, у фијоци, у фрижидеру – местима која нису доступна пацијенту?

2 Која све цена треба да буде истакнута на лековима, с обзиром да пацијент није у ситуацији да бира, нити је он тај који одлучује које ће паковање лека да подигне, већ може да подигне искључиво оно које му је лекар прописао?

3 Која цена треба да буде истакнута на осталим артиклима који нису лек?

4 Да ли апотека, с обзиром да је цена лека утврђена прописима, сме да продаје лекове испод набавне цене, односно испод произвођачке цене?

5 Да ли veleпродаја може дати рабат на лекове већи него што га је она добила од произвођача?

6 Да ли је цена лека објављена у Службеном гласнику обавезујућа и за приватне апотеке? Да ли апотека може лекове затечене на стању да изда по старој цени под условом да нема нови улаз?

Очекујемо да ће надлежна министарства одговорити на прослеђена питања.

ПРОЈЕКАТ: Осма звезда фармацеута Србије

Бранислава Миљковић

Фармацеутски факултет Универзитета у Београду

Драгана Јовановић, ФКС

Пројекат *Осма звезда фармацеута Србије* представља подршку савременом концепту фармацеутске професије који је 2000. године дефинисала Светска здравствена организација (WHO) и Међународна асоцијација фармацеута

(FIP). У поменутом концепту дефинисане су активности и одговорности фармацеута у здравственом систему у оквиру седам звезда: фармацеут пружа здравствену услугу (*caregiver*), комуницира са пацијентом и другим здравственим

професионалцима (*communicator*), доноси одлуке (*decision maker*), учи друге (*teacher*), едукује се целог живота (*life-long learner*), управља (*leader*) руководи (*manager*), а додата осма звезда се односи на фармацеута истраживача (*researcher*).

У циљу унапређења компетентности фармацеутске професије, увођења нових услуга у здравствени систем, потребно је да се фармацеути активно укључе у истраживање и процењивање пружених услуга фармацеутске здравствене заштите, документовање и презентовање постигнутих резултата.

Носилац пројекта је Фармацеутски факултет у Београду – Катедра за фармакокинетику и клиничку фармацију.

Реализација Пројекта је започела одржавањем првог курса континуиране едукације под називом *Планирање и спровођење истраживања фармацеутске здравствене заштите* који је одржан трећег и четвртог марта 2012. године на Сребрном језеру. Учесници пројекта су фармацеути из јавних и болничких апотека у државном и приватном сектору.

У овој фази пројекта укључено је 36 фармацеута из 24 апотеке отвореног типа и 26 фармацеута из 12 болничких апотека.

Циљеви пројекта су:

- оспособљавање фармацеута за самостално спровођење истраживања фармацеутске здравствене заштите на нивоу примарне и секундарне здравствене заштите;
- оспособљавање фармацеута за самостално писање сажетка, као и савлађивање вештина за припрему усмене и писане презентације на основу резултата спроведеног истраживања;
- унапређење компетентности фармацеута у пружању фармацеутске здравствене заштите.

У току два дана учесници пројекта су од стране проф. др Браниславе Миљковић, мр сц. Милице Ђулафић, др сц. Катарине Вучићевић, доц. др Сандре Везмар-Ковачевић и спец. фарм. Бојане Голубовић, упознати са фазама планирања и припреме истраживања у области фармацеутске праксе, везано за врсте и дизајн студија, као и методе прикупљања и обраде прикупљених података. Такође су упознати са начином спровођења истраживања адхеренце и безбедности терапије, као и начином спровођења одита.

Теме истраживања у оквиру пројекта су:

- Истраживање активности/услуга фармацеута у болничком сектору у Србији,
- Информисаност и ставови лекара/фармацеута,
- Одит спровођења тромбоемболијске профилаксе,

- Преглед лекова и искуство пацијената у вези са лековима у тренутку отпуста из болнице,
- Лекови који се издају без лекарског рецепта- аспект пацијента и фармацеута,
- Исходи терапије пацијената са дијабетесом типа 2,
- Одит терапије хипертензије,
- Одит примене инсулинске пен терапије,
- Истраживање прописивања потенцијално неодговарајућих лекова у старијој популацији према Беер-овим критеријумима,
- Истраживање прописивања неодговарајућих лекова старијој популацији према СТОП и СТАРТ критеријумима,
- Процена разумевања прописане терапије,
- Пацијент и лекови - ставови, уверења, перцепција.

У периоду од два месеца подаци ће бити прикупљени и статистички обрађени.

Други курс континуиране едукације биће организован 13. маја на Фармацеутском факултету Универзитета у Београду, а обухватиће садржаје који се односе на писање радова, израду постера као и презентацију резултата спроведених истраживања фармацеутске здравствене заштите.

Очекивани резултати Пројекта

Подршком учесницима пројекта у процесу истраживања фармацеути ће бити оспособљени за самосталан истраживачки рад у области фармацеутске здравствене заштите у условима примарне и секундарне здравствене заштите - осмишљавање адекватне методологије, прикупљање податка и тумачење добијених резултата.

Упознавањем и савладавањем вештина за презентацију резултата истраживања колеге ће бити подстакнуте да објављују резултате свог рада путем припреме сажетак, постера, радова, усменог излагања, на стручним скуповима и конгресима.

ПОСТУПАК ИЗДАВАЊА И ОБНАВЉАЊА ЛИЦЕНЦЕ У ЗЕМЉАМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

Драгана Рајковић, ФКС

Након иницијативе Фармацеутске коморе Србије (ФКС) која се односи на измене и допуне Правилника о ближим условима за издавање, обнављање и одузимање лиценце члановима комора здравствених радника и Правилника о ближим условима за спровођење континуиране едукације за здравствене раднике и здравствене сараднике, а које су од стране Гордане Симић, представника Коморе у Здравственом савету Србије, презентоване члановима Савета и представницима Министарства здравља РС на састанку одржаном 15. 12. 2011. године, покренут је поступак за измену наведених правилника од стране Министарства здравља РС.

Министарство здравља РС формирало је Радну групу у којој се поред представника надлежног министарства налазе и представници свих комора здравствених радника. Први састанак одржан је 29.03. 2012. године.

ФКС има јасно дефинисане ставове по питању измена и допуна важећих правилника који се, између осталог, састоје у следећем:

- смањење броја бодова потребних за обнављање лиценце,

- омогућити преношење одређеног броја бодова из једне у другу лиценцну годину
- укинути критеријум интерна и екстерна едукација,
- увести бодовање научних звања и специјализација у поступку обнављања лиценце,
- једноставнија комуникација између организатора, учесника едукација и надлежних комора што се тиче издавања потврда и слања надлежним коморама,
- изједначавање предвиђеног броја бодова за стручне састанке, без обзира на врсту,
- омогућити одржавање више од једног стручног састанка у току дана, итд.

Сматрајући ово питање изузетно значајним а ради стицања увида о поступку обнављања лиценце у другим европским земљама, послали смо захтев земљама чланицама ЕУ да одговоре на три питања која објашњавају поступак издавања и обнављања лиценце у њиховој земљи. До сада смо добили одговоре од надлежних органа Аустрије, Белгије, Ирске, Малте, Португалије, Шпаније и Француске. Посебно се захваљујемо Isabelle Guillaume из Фармацеутске коморе Француске која нам је пружила велику помоћ при прикупљању ових података. Одговоре наведених земаља објављујемо у целисти.

ДА ЛИ ЈЕ ЛИЦЕНЦА УСЛОВ ЗА ОБАВЉАЊЕ ФАРМАЦЕУТСКЕ ДЕЛАТНОСТИ У ВАШОЈ ЗЕМЉИ?

(ЛИЦЕНЦА: Под лиценцом се подразумева званично овлашћење издато фармацеутима од стране надлежног органа које им омогућава да се баве својом професијом под условом да испуњавају одређене услове: завршен факултет, различите обуке, континуирани професионални развој (КПП), итд.)

Аустрија

После дипломирања на универзитету, фармацеути су обавезни да обаве једну годину практичне обуке у јавној апотеци, која обухвата и похађање различитих курсева неопходних за стицање професионалне лиценце. Након обављене обуке фармацеут приступа полагању испита који се састоји из писменог и усменог дела. Ако кандидат положи испит добија „Државну диплому фармацеута“ (Staatliches Apothekerdiplom) од стране Фармацеутске Коморе Аустрије.

До овог тренутка, фармацеуту није дозвољено да ради у апотеци, па му је потребна дозвола под називом “Опште професионално овлашћење” (Allgemeine Berufsberechtigung) које даје право носиоцу да ради у аустријској апотеци као фармацеут. Захтеви за ово овлашћење су:

1. Државна диплома фармацеута
2. Поузданост
3. Одлично познавање немачког језика

Са лиценцом “Опште професионално овлашћење” фармацеут има право да ради у свакој јавној или болничкој апотеци у Аустрији.

Белгија

Постоје два захтева у Белгији: прво, регистрација, односно учлањење у Фармацеутску Комору; друго, одобрење за обављање праксе издато од стране Регионалног Медицинског Комитета релевантног за место праксе.

Француска

Да би обављали своју професију у области фармацеутске делатности (јавна апотека, болничка апотека, фармацеутска компанија, велепродаја, биохемијска лабораторија), фармацеути морају да се региструју у Фармацеутској Комори.

Комора проверава да ли је поднет захтев у складу са законом у смислу дипломе, националност, стручности и морала (етичка компетентност) као и (само за власнике јавних апотека) дозволе за рад коју је издала Регионална Здравствена Агенција или, у појединим случајевима, сертификације за специјално радно искуство.

Поред тога, фармацеути, као и сви здравствени радници, треба да обавесте локалне власти из области здравства (Direction départementale des affaires sanitaires et sociales) о својој професионалној пракси, након чега се здравственом раднику одобрава здравствени професионални број.

Ирска

Ради обављања фармацеутске праксе у Ирској лице мора бити регистровано у Регистар фармацеута који води Фармацеутско удружење Ирске - PSI (Pharmaceutical Society of Ireland). Упис лица у Регистар фармацеута омогућава му да се бави фармацеутском делатношћу у периоду од 12 месеци. У току наведеног периода лице мора поднети захтев за континуирану регистрацију, у циљу одржавања регистрације у Регистру фармацеута.

Кандидати који намеравају да се, по први пут, упишу у Регистар фармацеута у Ирској, морају да поднесу захтев, заједно са потребном пратећом документацијом и прописаном таксом.

Тренутно постоје три различита начина, односно пута за подношење захтева за регистрацију, у зависности од тога где је особа која подноси захтев стекла одговарајућу квалификацију: Национална квалификација, ЕУ/ЕЕА квалификација и признавање квалификације из не- ЕУ / ЕЕА земаља.

Након обраде захтева, а после доношења позитивне одлуке, у Регистар фармацеута

уписује се лице које је поднело захтев. Њему се издаје Потврда о регистрацији и „Европска здравствена професионална карта“.

Од 1. јануара 2010, Потврда о регистрацији садржи и фотографију регистрованог фармацеута. Ова Потврда важи само 12 месеци. Фармацеути који су именовани као одговорни фармацеути морају да, у апотеци која обавља малопродају, на јавном месту истакну ову Потврду. „Европска здравствена професионална карта“ такође садржи фотографију регистрованог фармацеута. Фармацеути се подстичу да користе или носе ову картицу као идентификациону картицу, тако да су лако уочљиви пацијентима и другим корисницима услуга као регистровани фармацеути.

Информационим пакетима и пријавним формуларима за процес регистрације може се приступити преко веб сајта Фармацеутског удружења Ирске www.thePSI.ie.

Малта

Фармацеутима на Малти је неопходна лиценца за обављање праксе која је одобрена од стране председника Републике. Лиценца се одобрава на основу уписа у Регистар фармацеута који обавља Савет Апотека.

Португал

Императив је да фармацеут има лиценцу издату од *Ordem dos Farmaceuticos* (надлежни орган за фармацеуте у Португалији) да би обављао фармацеутску здравствену делатност. То значи да ако радите у јавној или болничкој апотеци морате бити регистровани.

Уколико радите у фармацеутској индустрији или дистрибуцији, као што је велепродаја, потребно је да се региструје само уколико сте технички директор, квалификовано лице или нпр. у регулаторним пословима, потписујете документа као фармацеут.

У биохемијским лабораторијама морају бити регистровани лекари или фармацеути са специјализацијом из одговарајуће области.

Шпанија

У Шпанији, да би лице обављало посао фармацеута, неопходно је да постане члан

једног од 52 професионалних апотекарских удружења (*Colegios Oficiales de Farmacéuticos*).

НА КОЛИКИ ВРЕМЕНСКИ ПЕРИОД СЕ ИЗДАЈЕ?

Аустрија

Лиценца се издаје на неодређено време.

Белгија

Одобрење за обављање праксе се издаје на неодређено време.

Француска

Чланство у Комори се обнавља сваке године.

Лиценца траје доживотно а престаје да важи уколико фармацеут прекине обављање своје професионалне праксе или је кажњен од стране професионалног дисциплинског суда Коморе.

Ирска

Потврда о регистрацији важи 12 месеци.

Малта

Лиценца се издаје доживотно, а упис у Регистар фармацеута се обнавља сваке 2 године.

Португал

До краја 2011. године професионална картица се издавала на само годину дана. Од 2012. године професионална картица се издаје на 3 године.

Упркос томе што поседују професионалну картицу, регистрација апотекара увек подлеже дуплој провери са административним службама како би се установило да ли регистрација још увек важи или је укинута из неког разлога (нпр. дисциплинска санкција, неуплаћивање чланарине, неиспуњавање услова везаних за КПР итд.).

Шпанија

Лиценца је важећа све док фармацеут уредно плаћа чланарину и нема никакву законску или административну казну.

ДА ЛИ ПОСТОЈИ ЗАХТЕВ ЗА ОБНОВУ ЛИЦЕНЦЕ, ОДНОСНО ДОЗВОЛЕ ЗА РАД? Ако је тако, ШТА ЈЕ УСЛОВ И НА КОЈИ НАЧИН СЕ ЕВИДЕНТИРА?

Аустрија

Не.

Белгија

Не.

Француска

Не.

Ирска

Закон о апотекама из 2007. године уводи систем континуиране регистрације по коме су регистровани фармацеути у обавези да поднесу захтев за наставак регистрације и плате одговарајућу накнаду, најмање 30 дана пре истека рока важећег сертификата.

Приликом подношења захтева за наставак регистрације потребно је да се попуни декларација која садржи изјаву “Ја нисам предмет било каквог правног или дисциплинског поступка у Ирској, или у било ком другом кантону”. У овој декларацији се налази и изјава о континуираном професионалном развоју која такође мора бити попуњена.

Наиме, Закон о апотекама из 2007. године уводи обавезу континуираног професионалног развоја (КПР) за фармацеуте у Ирској. Да би се прихватио захтев за наставак регистрације, фармацеути су у обавези да потпишу изјаву у оквиру декларације за наставак регистрације у којој се обавезују да, одрже одговарајући ниво стручног знања и искуства у фармацеутској пракси, прате професионална кретања у струци и учествују у континуираној едукацији која је релевантна за праксу у апотеци, као део њиховог КПР.”

Тренутно се развија нови концепт КПР како би се ова професионална обавеза олакшала. Овај нови систем КПР неће бити заснован на традиционалном систему сакупљања бодова или сати едукације. Уместо тога сви фармацеути ће бити подстакнути да идентификују сопствене потребе, вештине и знања која су потребне за њихову професионалну праксу. Намера је да

КПР фармацеута обухвати уравнотежен спектар активности током одређеног временског периода од пет година.

Крајем 2011. године од стране Савета Фармацеутског удружења Ирске – PSI основан је Ирски Институт за фармацију са циљем да надгледа систем КПР у име Савета PSI, следећи препоруке међународних модела који су усвојени 2010. године.

Након обраде захтева, уколико су сви услови испуњени, подносилац добија нову потврду о регистрацији са новим роком (12 месеци) и нову Европску здравствену професионалну карту, а његово име остаје уписано у Регистру фармацеута.

Малта

Тренутно не постоји захтев за обнову лиценце. Фармацеути продужавају регистрацију уплатом одређених надокнада и ажурирањем својих података. Уколико не плате надокнаде, њихова дозвола је суспендована и сматра се неактивном.

Португал

Лиценца се обнавља сваке године, и то аутоматски плаћањем годишње чланарине.

Сваких 5 година се завршава циклус сталног професионалног развоја у оквиру кога мора бити сакупљено најмање 15 КПР бодова. Ови бодови се могу остварити учествовањем на едукацијама у својству учесника или предавача, научним и другим презентацијама, као и путем других релевантних активности.

Постоји *on-line* евиденција на сајту којој члан може да приступи и контролише свој фајл са тренутним статусом и бројем КПР бодова. Ову евиденцију води *Ordem dos Farmaceuticos*. Поред овога планира се инсталација апликације на сајту *Ordem dos Farmaceuticos* како би се екстерно могло проверити да ли је фармацеут лиценциран или није, и то укуцавањем матичног броја или имена особе за коју вршите проверу (појављује се само одговор ДА или НЕ).

Шпанија

Не постоји други захтев за обнову лиценце осим редовно плаћене чланарине и не постојање казни. У конкретном случају, КПР није обавезан у Шпанији.

СТРУЧНИ СКУП У СУБОТИЦИ: РАЗВОЈ КОМПЕТЕНЦИЈА ФАРМАЦЕУТА

Јелена Блажин, Апотека Суботица

Нова улога фармацеута у здравственој заштити грађана дефинисана као фармацеутска здравствена заштита, захтева од фармацеута надоградњу већ постојећих знања стечених високим образовањем и континуирано унапређење фармацеутских вештина. У последњих неколико година уочено је посебно интересовање Светске федерације фармацеута (*International Pharmaceutical Federation – FIP*) за ефикасним програмима за вредновање и развој компетенција у апотекарској делатности. Оквир општег нивоа (*General Level Framework – GLF*) развијен од академске групе стручњака ЦоДЕГ (*Competency Development and Evaluation Group*) из Велике Британије, показао се као ефикасан алат за развој и евалуацију стручних надлежности у апотекарству. GLF програм је до сада имплементиран на више континената, а у Европи осим Велике Британије и Хрватске, овај програм је нашао своју примену и у Србији, у *Апотеци Суботица*.

Иако постоје знатне разлике у образовним програмима, методама учења и преношења знања, сви практичари у фармацији имају исти циљ - побољшање здравственог статуса пацијената. Да би се тај племенити циљ постигао, у свом свакодневном раду, без обзира на припадност окружењу, нацији или култури, потребно је развити стручно-научне компетен-

ције. Имплементација GLF програма у *Апотеци Суботица* показује да се међународно прихваћени модели за развој компетенција објективно могу применити и на наше услове.

Подстакнута резултатима овог пројекта, *Апотека Суботица*, у сарадњи са представницима ЦоДЕГ-а и струковним институцијама и организацијама, 10.03.2012. године организовала је стручни скуп *Развој компетенција фармацеута*, чији циљ је био презентација досадашњих искустава, ставова и трендова развоја стручних компетенција фармацеута. Скупу је присуствовало око 120 учесника, фармацеута из целе земље, као и гости из суседне Хрватске, Македоније и Мађарске.

Скупу је претходио Панел експерата, чији су учесници били представници Фармацеутског факултета Универзитета у Београду, Фармацеутске коморе Србије, ЦоДЕГ групе, ДЗ Суботица, Опште болнице Суботица, представници Апотеке Нови Сад, Апотеке Сремска Митровица и *Апотеке Суботица*. На панелу је разматран и усвојен нови, ревидирани документ о компетенцијама, *Global Competency Framework – Глобални оквир рада (GbCF)*, који ће, према актуелним информацијама, током ове године усвојити стручни ауторитети FIP-а, као глобални модел за развој компетенција фармацеута широм света.

Стручно научне компетенције фармацеута према овом моделу деле се у 3 основне групе: стручне компетенције, компетенције организације и управљања и личне и професионалне компетенције.

Скуп одржан 10.03.2012. године био је отворен за ширу стручну јавност, а посебан допринос су дали еминентни стручњаци из иностранства, који су се одазвали на позив и иницијативу менаџмента *Апотеке Суботица*.

Др sc. рh **Душанка Крајновић** (Фармацеутски факултет, Универзитет у Београду) у свом предавању указала је да је потреба за развојем и евалуацијом компетенција у фармацеутској здравственој делатности препозната на Фармацеутском факултету, где се програми последипломских студија иновирају и унапређују док се курсеви континуиране едукације креирају према локалним потребама праксе.

Професор **Ian Bates**, један од оснивача и представник ЦоДЕГ групе, предавач на *School of Pharmacy, University of London*, ставио је у фокус значај континуираног професионалног развоја (*Continuing Professional Development – CPD*), који је у многим земљама установљен као обавезан. Овај еминентни стручњак и предавач (*Head of Educational Development, School of Pharmacy, University of London*) упознао је присутне са светским тенденцијама и смерницама у професионалном образовању и развоју фармацеутске праксе, и на интерактиван начин успео да учесницима приближи моделе едукације и нове правце развоја каријере фармацеута, у складу са светским трендовима.

Директор *Апотеке Суботица*, мр сци. спец. пх **Светлана Стојков Рудински**, представила је искуства *Апотеке Суботица* из претходног периода, где је уз помоћ GLF документа у току 2011. године (март и октобар) извршена процена компетенција 32 фармацеута. Ниво компетентности фармацеута процењиван је на основу методологије примењене у другим земљама које су прихватиле GLF документ. У периоду између два оцењивања у установи су спроведене активности и едукације ради побољшања свих компетенција, са акцентом на области које су биле оцењене као слабије.

Резултати другог круга процене компетенција показали су да је дошло до развоја у свим компетенцијама, што је потврдила пракса и у другим земљама. Имплементацијом GLF документа *Апотека Суботица* је начинила пионирски корак на путу који води ка моделу глобално применљивог инструмента процене и развоја фармацеутских компетенција.

Кроз предавање мр рh **Аријане Мештровић** (координатор ЦоДЕГ групе за југоисточну Европу) детаљније смо се упознали са садржајем документа *Global Competency Framework - Глобални оквир рада (GbCF)*, као и са досадашњим искуствима у примени GLF документа у апотекама у Хрватској.

Фармацеутска здравствена заштита је професионална делатност у којој фармацеут преузима одговорност за позитиван исход терапије лековима (Хеплер и Странд, 1989.). Данас многе земље настоје да уклопе тај нови концепт у свој систем здравствене заштите. По овом концепту, у средиште пажње и фармацеута и лекара ставља се пацијент коме је потребно лечење. Зато је изузетно важно да фармацеут развије стручно-научне компетенције, с циљем безбедне и ефикасне примене лекова код пацијената. Примена GbCF документа у Србији, усвојеног 09.03.2012. године на Панелу експерата у Суботици, може бити од националног значаја и послужити као почетна основа даљег унапређења фармацеутске праксе у јавним апотекама у нашој земљи, која је имплементацијом овог документа постала део глобалног развојног пројекта.

Европска Фармацеутска Студентска Асоцијација (ЕПСА)

Годишњи Пријем 2012

**АКТИВНО и ЗДРАВО СТАРЕЊЕ:
разумевање импликација у процесу старења**

Годишњи Пријем Европске Фармацеутске Студентске Асоцијације је престижни догађај који се одржава сваке године крајем фебруара/почетком марта у Европском Парламенту у Бриселу. То је презентација активности и резултата асоцијације одбору повереника који чине високи представници релевантних институција и организација из света фармације, а такође и спољним телима попут професионалних организација, Европских институција, других студентских асоцијација и компанија.

Ове године је тема "АКТИВНО и ЗДРАВО СТАРЕЊЕ - разумевање импликација у процесу старења". Догађај је организован уз помоћ 4 члана Европског Парламента (МЕП) из три политичке партије, што јасно показује нашу политичку неутралност. Након уводног говора ЕПСА председника, МЕП Mario David, подпредседник Европске Народне Партије (European people party), највеће политичке партије у ЕУ, се обратио аудиторијуму од 150 гостију из 20 држава, махом представника различитих групација, указујући на важност студената, нових начина комуникације, истичући да је јака међу-професионална сарадња неопходна како би се пацијентима у будућности пружио бољи приступ здравству. Следећи говорник је била МЕП Edite Estrela која је говорила о

реформи едукативног система и важности борбе против неједнакости, подсећајући да различите области друштва могу заједно допринети здравственом систему (економија, едукација), или га оштетити.

Председник ЕПСА одржао је презентацију асоцијације, наглашавајући битне резултате и пројекте на којима радимо, шта се припрема за наредни период, и каква је визија будућности. Фокус је био на едукацији и мобилности, које су кључне области.

Други део догађаја је организован у облику панел дискусије. Уводни говор је дала МЕП Elena Oana Antonescu, представљајући тему, тако што је отворила неколико важних питања попут одобравања нових лекова за болести попут Алцхајмерове болести или деменције. Пратећа презентација стиже од МЕП Marisa Matias, која је представила важност сарадње и одржавања везе између различитих здравствених радника и њихових институција и организација, такође спомињући демографске промене у Европи које се тренутно дешавају, али да то не би требали да гледамо као проблем већ као промену која захтева адаптирање друштва. "Хроничне болести су терет за свако друштво и требамо их узимати за озбиљно". Др Roberto Frontini, председник Европске

Antonescu су говорима затвориле догађај, остављајући позитивну поруку свим присутнима.

Какву поруку можемо извући?

Повећање доступних информација у друштву почиње да провозира промене у пацијентима и потрошачима, те потенцијално доводи до њиховог другачијег приступа и понашања. Јавност је све свеснија фактора који утичу на квалитет живота и здравља, што је довело до њиховог повећаног укључивања у саму здравствену бригу и услугу.

Асоцијације Болничких Фармацеута (ЕАНР) је представио њихов поглед на тему, скрећући пажњу на забрињавајуће ресурсе у болницама и на транзицију са болничког на кућно лечење, које мора бити унапређено како би пацијенту прелаз био без последица. Следећи говорник је био г-дин John Chave, генерални секретар Фармацеутске Групе Европске Уније (PGEU), представљајући аспект апотекара. Г-дин Chave је донео неколико важних поенти, идентификујући полифармацију, праћење негативних деловања лекова и приврженост терапији као три кључне ствари апотекара у будућности, рекавши да "никада није постојало боље време за фармацеуте".

Следећи говорник је била г-ђица Francisca Desplenter, под-председница Европског Друштва Клиничких Фармацеута (ESCP), представљајући њихов поглед на тему као и активности које ESCP спроводи у овој области. Такође је говорила о важности едукације пацијената и омогућавања боље комуникације са њима, подсећајући на ESCP тренинге као вредан алат у овој причи. Последње обраћање је стигло од стране ЕПСА координатора тренинга, Tiia Metiäinen, представљајући став студената фармације, тврдећи да садашње демографске промене, осим што представљају будући проблем за друштво, такође можемо сматрати златном приликом за промене у здравственом сектору. Ако се правилно спроведу, ове промене могу у великој мери да умање негативне утицаје наведених демографских измена, и то се може постићи кроз сарадњу и дијалог између студената и здравствених радника, као и преко њихове обуке. Последњи део Годишњег Пријема је протекао и живописној дискусији уз питања и коментаре публике. МЕП Marisa Matias и МЕП Elena Oana

Ипак, многи здравствени радници игноришу ову динамику промена и настављају са одржавањем традиционалне услуге занемарујући односе и питања безбедности и образовања. Истовремено се ставови широке јавности према фармацеутским производима мењају. Лекови који се узимају без рецепта се могу купити, у многим државама, у супер-маркетима или на бензинским пумпама, а вероватно и нас ово чека у скорије време. Животни стил будућности захтева да стручњаци унапреде своју улогу саветника друштва и појединаца како би се избегле драматичне последице. Фармацеути су примарно у директном контакту са пацијентима и потрошачима што јасно ствара потребу да се унапреди начин комуникације између ове две стране. ЕПСА је развила тренинг пројекат који има за циљ унапређење стицања вештина - попут комуникације, активног слушања, емоционалне интелигенције и слично, и сматрамо да је ово део будућности јер саветовање више није једносмеран процес већ комуникације две стране.

Свесни смо да ће се у радним годинама садашњих студената култура куповине лекова и давања информација променити, гледајући куда иде развој технике и начина комуницирања. Ови аргументи су јасно идентификовани током презентација и дискусије, што нас доводи до закључка - неопходна је реформа образовног система у целој Европи.

*Бојан Давинић
Председавајући Годишњег Пријема 2012 и
главни организатор ЕПСА
Подпредседник Спољних Послова 2011-2012*

Даница Филиповић,
Асоцијације студената фармације – Ниш

АСОЦИЈАЦИЈА СТУДЕНАТА

Блиска и успешна сарадња студената фармације из Београда, Новог Сада и Ниша започета је 2006.године. Од идеје која се тада родила до њене коначне реализације три године касније, данас пред нама имамо утемељену, организовану и врло активну Националну Асоцијацију Студената Фармације Србије (НАПСер). НАПСер чине три пуноправне чланице: Студентска организација Фармацеутског факултета Београд (БПСА), Асоцијација Студената Фармације Ниш (НиПСА) и Фармацеутска студентска асоцијација Новог Сада (ПСАНС).

НАПСер има за циљ стварање јединственог националног центра који заступа интересе домаћих студената фармације у земљи и свету и помаже њихов професионални развој путем пројеката и кампања који представљају јавне и професионалне иницијативе, а у складу су са најновијим светским трендовима и тежњама у фармацији и здравству.

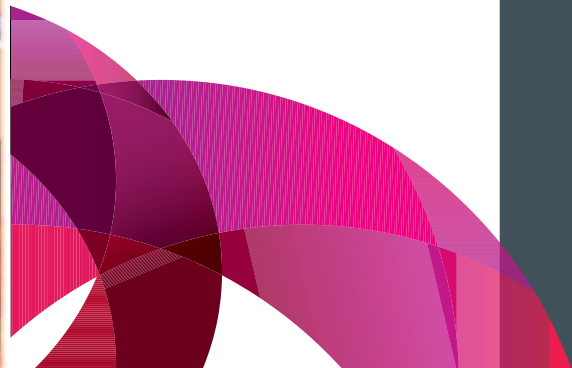
Путем пројеката и кампања које спроводи као и повезивањем са колегама у земљи и свету НАПСер има за циљ да помогне студентима фармације да постану квалитетни и компетентни здравствени стручњаци, свесни места

и значаја фармације у здравственом систему и фармацеута у здравственом тиму.

НАПСер је најпоноснији на организацију Националног конгреса студената фармације Србије, који се већ четири године за редом организује за више од три стотине студената. Конгресу присуствују и бројни еминентни предавачи, стручњаци из области здравства и представници државних институција. На конгресу се обрађују актуелне теме и кроз предавања и радионице студентима је омогућен увид у потенцијалне проблеме, као и решавање истих.

Асоцијација студената фармације - Ниш (НиПСА - *Nis Pharmacy Students' Association*) од свог оснивања 17.08.2009. године, као пуноправни члан НАПСер-а, врши своју делатност у оквиру међународних организација ИПСФ (*International Pharmaceutical Students' Federation*) и ЕПСА (*European Pharmaceutical Students' Association*) на интернационалном, националном и локалном нивоу, а такође су започети нови пројекти и сарадња са сличним организацијама као и еминентним институцијама.

Активисти НиПСА-е највише су фокусирани на кампање и пројекте које води НАПСер преко

ФАРМАЦИЈЕ - НИШ

светске и европске организације, као што је ИПСФ програм за размену студената (*SEP-Student Exchange Program*). Поред тога НиПСА активно учествује и у пројектима као што су *EPSA TWIN* чији је циљ да се студенти две земље кроз едукативни и друштвени програм боље упознају и склопе нова пријатељства која ће им у будућем професионалном раду доста користити. Акције јавног здравља које се спроводе на годишњем нивоу су: кампања против пушења, кампања о АИДС, кампања о злоупотреби дрога, професионалној свести, акције добровољног давања крви итд. Поред свега овога, на годишњем нивоу се спроводи и пројекат под називом "Фармакотерапијски приступ" који представља прву сарадњу студената медицине и фармације са циљем да се укаже на преку потребу ове две струке да сарађују као тим, ради боље и потпуније бриге о пацијенту. Још један значајан пројекат је и „Саветовање пацијената“ који има за циљ упознавање студената фармације са реалним случајевима из праксе, примену знања и сналажење у реалној ситуацији.

Од нашег оснивања одржавамо сарадњу са Фармацеутском комором Србије, која студенте

препознаје као будуће колеге и неминовно препознаје неопходност сарадње будућих и садашњих фармацеута. НАПСер је као званични партнер Фармацеутске коморе Србије помогао у спровођењу редовних избора 2010. године као надзорни орган током гласања. Још једна од заједничких акција коју бележе НиПСА и огранак Коморе Ниш са КиМ јесте пружање информација свршеним студентима о приправничком стажу и полагању стручног испита. Информације у писаној и усменој форми су увек доступне студентима и младим фармацеутима.

Успешну сарадњу бележимо и са Апотеком Ниш, Институтом за јавно здравље Ниш, Удружењем фармацеута Нишавско-пиротског региона, Савезом студената Ниша, Националним комитетом студената медицине и многим другим. Наравно, сарадња са Медицинским факултетом у Нишу је природно условљена, а ми се искрено надамо да ће Медицински факултет и убудуће препознавати ентузијазам активиста Асоцијације студената фармације-Ниш и пружати им подршку у спровођењу акција и пројеката.

УДРУЖЕЊЕ ФАРМАЦЕУТА НИШАВСКО ПИРОТСКОГ РЕГИОНА: ПРИКАЗ АКТИВНОСТИ У 2011 ГОДИНИ

Снежана Симоновић, председница ФНП

Удружење фармацеута Нишавско пиротског региона (ФНП) из године у годину увећава број чланова и проширује своје активности.

Као добровољно удружење, ФНП настоји да понуди квалитетан програм својих активности како би колеге биле мотивисане да се учлане, а циљеви рада ФНП били усвојени као савремени, практични и неопходни у професионалном и етичком развоју струке којој припадају. Континуирана едукација фармацеута је препозната као један од основних елемената овог развоја и трајни циљ активности Удружења.

У току 2011. године ФНП је према свом годишњем плану успешно организовао и спровео следеће едукације:

- „Кандидијаза - од локалне до системске инфекције“
- „Целијакија. Задаци и улога фармацеута у здравственом тиму“
- „Анемије и терапијски режими“
- „Фармакогенетика у науци и пракси“
- „Кратка школа фармаковигиланце“
- „Улога фармацеута у савременој фитотерапији и у одрживом коришћењу флоре Србије“
- „Превенција и терапија остеопорозе“

Предавачи су били професори Фармацеутског факултета у Београду, Медицинског факултета у Нишу, Медицинског факултета у Крагујевцу, еминентни лекари Клиничког центра Ниш и уважена колегиница из Innotech International Laboratorie.

Све едукације су похваљене и усмено и путем спроведених анкета.

Просечна оцена за предаваче је 4.89 а за организацију едукација - 4,87.

За 2011. годину подељене су 493 потврде о учешћу на едукацијама у организацији ФНП.

Сва предавања одржана су у Нишу, док је курс посвећен лековитом биљу, са радионицом у природи, организован у Соко Бањи. Замисљен је као целодневни излет, са активним учешћем на предавању и радионицом на терену. Уз упознавање и дружење колега, што је још један од постављених циљева нашег удружења, уприличен је и обилазак „Адониса“, погона за прераду лековитог биља сокобањског региона.

Удружење ФНП броји до сада 268 чланова, фармацеута из свих области фармацеутске делатности, из приватног и државног сектора. Едукацијама присуствују и колеге из осталих региона Србије, до сада их је било 180.

Према плану за прво полугође 2012. године одржаће се целодневни курсеви КЕ:

- 24.марта: „Биолошка расположивост и биолошка еквивалентност лекова“, за слушаоце 4 бода
- 20.маја: „Астма, ринитис и ХОБП“, за слушаоце 5 бодова

Сајт удружења ФНП је www.udruzenjefnp.com

КАЛЕНДАР ДОГАБАЈА 2012

ВАЖНО ОБАВЕШТЕЊЕ:

На основу јавног позива Здравственог савета Србије за акредитацију програма континуиране едукације за 2012. годину, наредни термин за доставу програма је од 1. до 15. априла 2012.

Резултати акредитације биће објављени 17. маја 2012 године.

Детаљнију информацију можете прочитати на сајту Здравственог савета Србије www.zdravstvenisavetsrbije.gov.rs или Фармацеутске коморе Србије www.farmkom.rs

Савез фармацеутских удружења Србије

58. Симпозијум СФУС

Копачик, 24.-26. мај 2012. године

Домаћи курс I категорије: Токсичност лекова, **25.05.2012.** године
Број бодова за слушаоце: 6

Домаћи курс I категорије: Психоактивне контролисане супстанце, **26.05.2012.** године
Број бодова за слушаоце: 6

НАЈАВА:

59. симпозијум СФУС, Златибор, **4.-6. октобар 2012.** године

Контакт: 011/2648385 - sfus@farmacija.org - www.farmacija.org

ВИРТУЕЛНА ШКОЛА ОБРАЗОВАЊА

www.farmkom.rs/vso

“Примена антибиотика код деце” - 8 бодова
VII термин: **03 - 10. април 2012.** г (пријава до 30. марта 2012.г.)

“Терапија реуматских болести” – 6 бодова
V термин: **17 - 24. април 2012.** г (пријава до 13. априла 2012.г.)
VI термин: **29. мај – 05. јун 2012.** г (пријава до 25. маја 2012.г.)
VII термин: **10-17. јул 2012.** г (пријава до 06. јула 2012.г.)

“Кардиоваскуларни лекови у трудноћи” – 6 бодова
V термин: **01-08. мај 2012.** г (пријава до 27. априла 2012.г.)
VI термин: **12 - 19. јун 2012.** г пријава до 08. јуна 2012.г.)
VII термин: **24 - 31. јул 2012.** г (пријава до 20. јула 2012.г.)

“Хормонска контрацептивна терапија – за и против” - 6 бодова
IV термин: **15 - 22. мај 2012.** г. (пријава до 11. маја 2011.г.)
V термин: **26. јун - 03. јул 2012.** г. (пријава до 22. јуна 2011.г.)
VI термин: **07 - 14. август. 2012.** г. (пријава до 3. августа 2012.г.)
VII термин: **02 - 09. октобар 2012.** г.(пријава до 28. септембра 2012.г.)
Контакт: 011/3243144 - edukacija@farmkom.rs - www.farmacija.org

Фармацеутски факултет Универзитета у Београду

Домаћи курс I категорије: Радиоактивно зрачење и примена мера заштите у случају акцидента

Време: **21. април 2012.** године

Место: Универзитет у Београду - Фармацеутски факултет

Број бодова за слушаоце: 6

Домаћи курс I категорије: Интервенције фармацеута у превенцији и контроли хроничних болести изазови за фармацеутску праксу

Време: **28. април 2012.** године

Место: Универзитет у Новом Саду - Медицински факултет

Број бодова за слушаоце: 6

Домаћи курс I категорије: Интервенције фармацеута у превенцији и контроли хроничних болести изазови за фармацеутску праксу

Време: **26. април 2012.** године

Место: Универзитет у Нишу - Медицински факултет

Број бодова за слушаоце: 6

Домаћи курс I категорије: Злоупотреба психоактивних супстанци: алкохолизам

Време: **20. мај 2012.** године

Место: Универзитет у Београду - Фармацеутски факултет

Број бодова за слушаоце: 5

Домаћи курс I категорије: Анемије - лабораторијски и клинички аспекти

Време: **6. октобар 2012.** године

Место: Универзитет у Београду - Фармацеутски факултет

Број бодова за слушаоце: 6

Контакт: 011/3974692, 011/3951201

kontinuirana.edukacija@pharmacy.bg.ac.rs - www.pharmacy.bg.ac.rs

Удружење фармацеута нишавско пиротског региона

Домаћи курс I категорије: Астма, ринитис и ХОБП

Време: 20. мај 2012.

Место: Ниш

Број бодова за слушаоце: 5

Контакт: 063/108 60 08 - *snezana.simonovic@yahoo.com*

Медицинско друштво за рационалну терапију РС МЕДРАТ

Тест у електронској форми „Лечење хипертензије“ - **16.08.2011. - 16.08.2012.** године

Место оджавања ***www.medrat.rs*** сваког петка, суботе и недеље

Учесници: 10 бодова

Контакт : 034/368-007

medrat@verat.net; e-test@medrat.edu.rs - www.medrat.edu.rs

Савез здравствених радника Зрењанин

Стручни састанак у оквиру удружења: Нега зреле коже

Време: **10. април 2012.** године

Место: Зрењанин

Број бодова за слушаоце: 2

Стручни састанак у оквиру удружења: Правилна примена аеросол терапије у опструктивним болестима плућа

Време: **10. април 2012.** године

Место: Зрењанин

Број бодова за слушаоце: 2

Контакт: **062/804 20 92 - djurdjicazr@live.com**

Међународни конгреси

Редовни члан Фармацеутске коморе Србије може поднети Појединачни захтев за издавање потврде на основу обављене активности КЕ (објављен на сајту www.farmkom.rs), и то за: међународне конгресе – симпозијуме, студијске боравке и публикације. Захтев се може поднети најкасније годину дана након обављене активности КЕ. Фармацеутска комора Србије неће разматрати непотпуне захтеве.

FIP - Светски конгрес фармације и фармацеутских наука 2012

Амстердам, Холандија, **3-8 октобар**

Тема - Побољшање здравља кроз одговорну употребу лекова (100-годишњица оснивања ФИП-а)

Пријаве од јануара 2012. године.

Више информација на сајту www.fip.org

IX Симпозијум Фармацеутске технологије Централне Европе

Дубровник, Хрватска, **20-22.9.2012.** године

9. Симпозијум Фармацеутске технологије централне Европе са фокусом на „нанофармацију и наномедицину“

Више информација на сајту www.cespt2012.org

Пријава абстаркта до 01. марта 2012. године

ESCP - Европско удружење клиничких фармацеута

Левен, Белгија, **30 мај -01. јун**

Међународна радионица “Пацијенти, инфекције и клинички фармацеут”

Пријава абстаркта до 05. марта

Више информација на сајту www.escpweb.org

Барселона, Шпанија, **29-31. октобар**

41. Симпозијум клиничке фармације

Пријава абстаркта до 01. јула

Више информација на сајту www.escpweb.org

